

Notat om udbredelse af lampretlarver i Fole Bæk 2025

*Haderslev Kommune
Christian X's Vej 39
6100 Haderslev*

Udarbejdet af: Akvatikon v/Erik Tveskov
Dato: 29/1-2025

Indholdsfortegnelse

	Side
Indledning	3
Metode	4
Screening af databaser og litteratur	6
Resultater af feltarbejde	7
Konklusion	9
Referencer	11

Indledning

Haderslev kommune har bedt om at få udarbejdet en screening for forekomst af larver af lampretter i Fole Bæk. Notatet består af en opsummering af eksisterende overvågningsdata og resultater af feltundersøgelser foretaget af Akvatikon v/Erik Tveskov i januar 2025.

4 Metode

Indledende blev der foretaget en indsamling af eksisterende overvågningsdata i offentligt tilgængelige databaser og rapporter for alle livsstadier af arterne bæk-, flod- og havlampret. Følgende kilder er anvendt:

- Atlas over danske ferskvandsfisk
- Arter.dk
- Ørredkortet fra DTU Aqua
- Kemidata (Danmarks Miljøportal)
- Udgivne rapporter

Feltarbejdet blev gennemført den 20/1-2025 under gunstige forhold, dvs. i en situation med moderat vandføring og god sigtbarhed på vandet.

Larver af bæk-, flod- og havlampret blev eftersøgt ved brug af ketsjer (se figur 1) med maskevidde 1 mm og en 25 x 25 cm netramme (som angivet i teknisk anvisning fra DCE Aarhus Universitet (Wiberg-Larsen, 2014)) på egnede lokaliteter, dvs. typisk bagvande, indersiden af mæanderbuer og andre steder med strømlæ og bløde substratforhold med højt organisk indhold. I praksis blev ikke alle forekomster af denne habitattype undersøgt, da det er vigtigt ikke at forstyrre arterne mere end højst nødvendigt. Vandløbet blev gennemgået i opstrøms retning fra samløbet med Gramå til Skaftkær Skov (se nedenstående figur 2).

Figur 1. Ketsjer der blev anvendt til eftersøgning af lampretlarver.

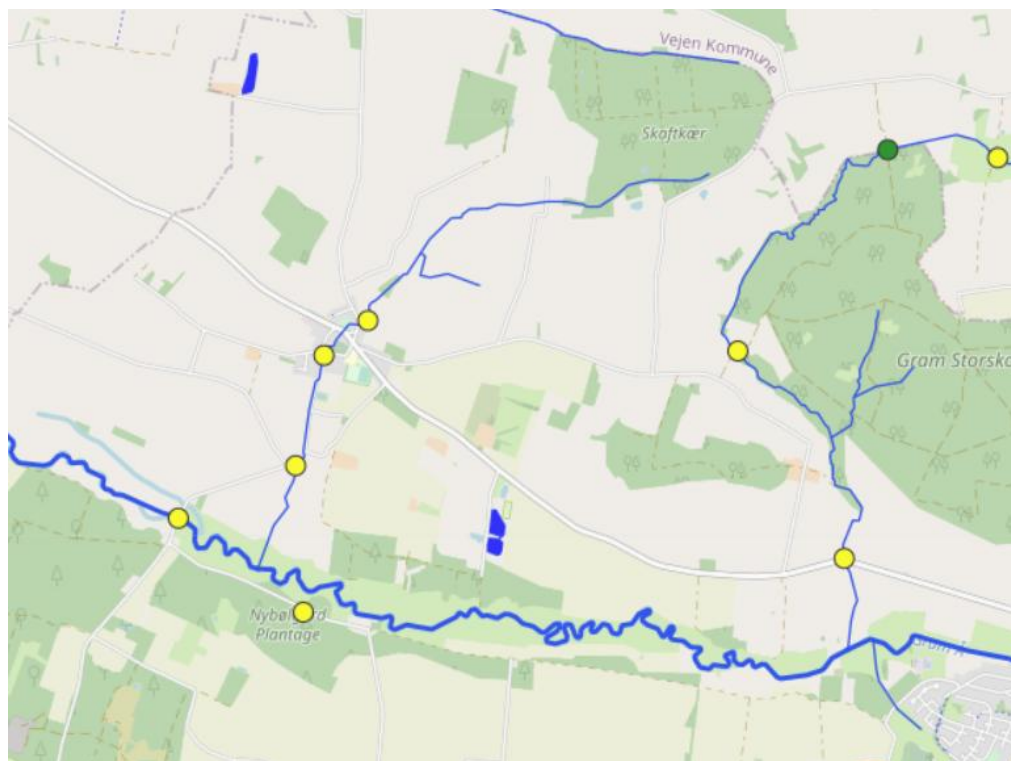

Figur 2. Den undersøgte strækning af Fole Bæk.

Bæklampret

Arten er vidt udbredt i hele Jylland, hvor den omtales som relativt almindelig i Atlas over danske ferskvandsfisk (Carl & Møller 2012). I denne fremgår det at arten er til stede i Ribe Å systemet. Der er 1761 registreringer af arten på landsplan på arter.dk.

Af DTU Aquas kortværk "Ørredkortet" (kort.fiskepleje.dk) fremgår det at der er fanget bæklampret i alle større grene af Ribe Å systemet (Hjortvad å, Fladså/Gramå/Nørreå og Gelså). Den nærmeste registrering er i nabovandløbet mod øst, Enggård Bæk (se nedenstående figur).

Figur 3. Data fra DTU Aqua's "Ørredkortet". Station med fangst af bæklampret er markeret med grøn cirkel.

Der findes ikke registreringer af arten i Fole Bæk på Kemidata.

I Hjørne og Nielsen (2000) er der på udbredelseskortet for det daværende Sønderjyllands Amt flere registreringer af arten i nabovandløbet Enggård Bæk.

Flodlampret

Arten er forholdsvis sjælden i Danmark jf. Atlas over danske ferskvandsfisk og er overvejende kendt fra Jylland. Den er registreret i Ribe Å systemet både i Fladså og Gelså.

Der er 194 registreringer af arten på landsplan på arter.dk. De to nærmeste observationer er i Fladså ved Årup Hede (nedstrøms for Fole Bæks samløb med Gramå) og i Gramå opstrøms for Gram Slot (personlig observation d. 16/4-2024 indtastet på arter.dk).

Der er ingen registreringer på DTU Aqua's ørredkort.

I Hjørne og Nielsen (2000) er der på udbredelseskortet kun en enkelt registrering af arten i hele det daværende amt.

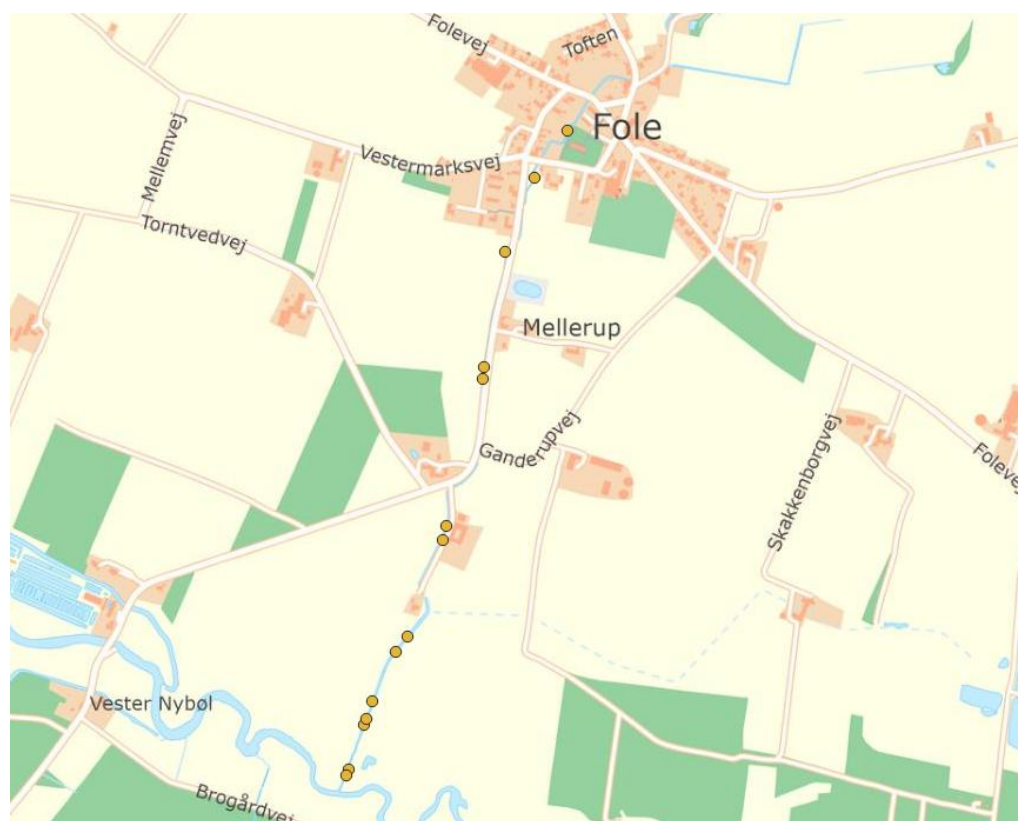
Havlampret

Havlampret omtales i Atlas over danske ferskvandsfisk som "ikke talrig" og at den overvejende findes i nord- og vestjyske vandløb og i hovedløbene af

vandsystemerne. Der er en række registreringer fra Ribe å systemet (Carl & Møller 2012). På arter.dk er der 219 registreringer på landsplan. Den er registreret nedstrøms fisketrapperne/faunapassagerne i Ribe by og i Hjortvad Å. Der er ingen registreringer på "Ørredkortet" og heller ikke på Kemidata. Arten nævnes ikke af Hjørne og Nielsen (2000).

Resultater af feltarbejde

Der blev gjort 14 fund af lampretlarver i Fole Bæk. Samtlige fund var nedstrøms for opstemningen for enden af Hygumvej. Fundene er vist på kort herunder.

Figur 4. Fund af lampretlarver i denne undersøgelse

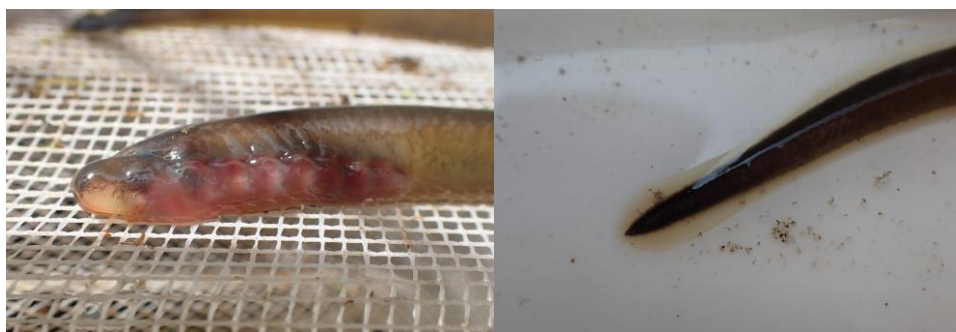
Alle fund er enten bæk- eller flodlampret. Disse arter kan ikke adskilles i larvestadiet men kan dog adskilles fra havlampret jf. teknisk anvisning. Herunder er vist eksempler på fund af larver fra Fole Bæk.

Figur 5. Eksempler på fund af bæk-/flodlampretlarver fundet i forbindelse med denne screening.

Figur 6. Eksempel på fund af bæk-/flodlampretlarve i forbindelse med denne screening.

Figur 7. Bæk-/flodlampret kan identificeres på den uens pigmentering af hovedet og fraværet af pigmentering på finnerne på halen.

Et typisk levested for arten i Fole Bæk er vist herunder. Lampretlarverne findes oftest i bagvandet på fotoet (hvor de hvide skumklatter befinder sig). Her sker der sedimentation af finere partikler og der er et højt indhold af organisk materiale.

Figur 8. Typisk levested for bæk-/flodlampret i Fole Bæk.

Konklusion

Bæk/flodlampret er vidt udbredt i den nedre del af Fole Bæk fra Fole by nedstrøms for opstemningen for enden af Hygumvej og ned til samløbet med Gramå. Det er karakteristisk at så snart der er velegnet habitat er larverne til stede. Larverne lever flere år i sedimentet og man skal derfor gå ud fra at de er til stede i vandløbet året rundt. Udover registreringerne i nærværende undersøgelse findes der desuden dokumentation i form af en videooptagelse foretaget af Envidan den 20/4-2022 (er tilsendt Haderslev Kommune). På videoen ses gydende lampretter. Alene på baggrund af lampretternes størrelse, er det muligt at afgøre at der er tale om flodlampretter på leg. Denne art benytter således det hårde substrat der er til stede i vandløbet som gydesubstrat.

Der blev ikke fundet lampretlarver opstrøms for opstemningen for enden af Hygumvej til trods for at der er mange velegnede levesteder. Dette antyder kraftigt at der er passageproblemer for både bæk- og flodlampret.

I kommunens administration af vandløbet er det vigtigt at tage hensyn til forekomsten af lampretter, herunder både bæk- og flodlampret. På grund af forskellige habitatpræferencer i larve- og voksenstadier er det vigtigt at bemærke at både blød og hård vandløbsbund skal betragtes som et levested for arterne. Som det fremgår af gennemgangen af tidligere registreringer af flodlampret, er denne sjælden på landsplan og desuden omfattet af beskyttelsen i habitatdirektivets bilag II, ligesom bæklampretten. Habitatdirektivet forpligter EU's medlemslande til at bevare udvalgte naturtyper og arter, der er karakteristiske, sjældne eller truede i EU.

Referencer

Carl, H. & Møller, P.R. 2012. Atlas over danske ferskvandsfisk. Statens Naturhistoriske Museum.

Hjørne, M. & Nielsen, H.T. 2000. Fiskebestandene i de sønderjyske vandløb, status år 2000. Sønderjyllands Amt.

Wiberg-Larsen, P. 2014. Artsovervågning af lampretter. Teknisk Anvisning V08. DCE – Nationalt center for miljø og energi – Aarhus Universitet.